

Κώστας Μπουλμπασάκος

19 ΔΕΥΤΕΡΟΛΕΠΤΑ ΠΡΙΝ... ΔΥΟ ΛΕΞΕΙΣ

εκδόσεις
|| ΠΙΚΡΑΜΕΝΟΣ ||

19 δευτερόλεπτα πριν... δυο λέξεις

Συγγραφέας: Κώστας Μπουλμπασάκος
Τίτλος: 19 δευτερόλεπτα πριν... δυο λέξεις
© Κώστας Μπουλμπασάκος και Εκδόσεις «Πικραμένος»

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2017
ISBN: 978-960-6628-97-9

Επιμέλεια κειμένου: Μαρία Ράμμου

Εξώφυλλο: Μιχάλης Σιγάλας

Εκτύπωση / Βιβλιοδεσία: Ταχυεκτυπώσεις – Γραβάνης ΕΠΕ
E-mail: info@tachytypo.gr

Γκότσης Παναγιώτης & Σία ΕΕ
Τερψιθέας 2, 26442 Πάτρα
Τηλ.: 2610 432.200, Fax: 2610 430.884
E-mail: yapi@yapi.gr
Internet: www.yapi.gr
Facebook: Εκδόσεις Πικραμένος

Κώστας Μπουλμπασάκος

19 δευτερόλεπτα πριν...
δυο λέξεις

Περιεχόμενα

11. Όλα λάθος;	7
12. Το τετράδιο	26
13. Ο Άγγελος	36
14. Παραίσθηση	62
15. Η θεία Διαλεχτή	74
16. Η απόδραση	101
17. Ακίνητη πόλη	122
18. Το φως	132
19. Ο θεός της φωτιάς	148
10. Το κλειδί	165
11. Ο Σοφούλης και η σκύλα	186
12. Η εξομολόγηση	194
13. Σκοτάδι και φόβος	217
14. Η συνάντηση	237
15. Μια κουκκίδα στη θάλασσα	253
16. Η πιο δυνατή γροθιά	262
17. Οι συμβιβασμένοι	289
18. Η παγίδα	299
19. Οι Αναχωρητές	313

I.

Όλα λάθος;

Ήταν ένα τσίμπημα διαπεραστικό και στιγμιαίο. Η νοσοκόμα τού χαμογέλασε κι άδειασε τη σύριγγα με το διαφανές υποκίτρινο υγρό στις φλέβες του. Η ζωή του πλέον εξαρτιόταν από τα καλώδια που έφευγαν από το στήθος του και κατέληγαν στο μόνιτορ. Απέναντί του, το σγουρόμαλλο πιτσιρίκι με το μπαταρισμένο κεφάλι τον κοιτούσε χωρίς εμφανή λόγο, ενώ η Ίντα, τυλιγμένη στο λευκό αραχνοϋφαντο πέπλο της, του χαμογελούσε όλο σαγήνη δοκιμάζοντας τις αντοχές του.

Η νοσοκόμα κοίταξε τις ενδείξεις στο μόνιτορ, σιγουρεύτηκε ότι πηγαίνουν όλα καλά, του έριξε μια τελευταία ματιά και βγήκε από το θάλαμο. Θα πρέπει να ήταν πολύ ωραία στα νιάτα της, σκέφτηκε. Αισθανόταν κουρασμένος, ολόκληρο το κορμί του πονούσε. Έκλεισε τα μάτια κι άρχισε να βυθίζεται, λυτρωτικά σχεδόν, στο κόσμο των παραισθήσεων.

Μπροστά του... ο μισοτελειωμένος πίνακας με τα χρυσαφένια στάχια και τον κόκκινο ορίζοντα τον προκαλούσε να τον ολοκληρώσει, μα απρόθυμα τα χέρια του δεν ακολουθούσαν.

— Γαμώ τον άξονα της Γης... Γαμώ τον άξονα της Γης....

Το ατελιέ βρόντηξε από τις βρисиές του καθώς η μουσική του Κυριάκου Σφέτσα λίκνιζε τις λέξεις της Κικής Δημουλά στου πελάγου την τερατώδη δυνατότητα. Η σκαμπρόζικη φωνή της Αλεξάνδρας Σακελλαροπούλου γρατζούνιζε τα αφτιά του, ενώ ρυθμικά κι άλλο τόσο γλυκά οι νότες από τη «Γη των Απουσιών» έρρεαν στο λυκαυγές της μέρας. Τα μάτια του κόκκινα, θολά, σκοτωμένα από το ξενύχτι και το ποτό. Ώρες παιδευόταν να δώσει στον πίνακα πνοή, να τον κάνει να μιλήσει, να πει τη δική του ιστορία.

Χρειάζεται περισσότερο κόκκινο, να στάζει αίμα ο ορίζοντας...

Η φωνή βγήκε από μέσα του με γρέζια. Ξανανακάτεψε τα χρώματα, πήρε άλλο πινέλο, δοκίμασε πάλι... το συναίσθημα νεκρό. Μέσα του όμως καιγόταν. Κοίταξε τα δάχτυλα του, έτρεμαν. Του φάνηκαν αποστεωμένα, σκέτα κόκαλα. Η φωτιά μέσα του δυνάμωνε. Τη συνδαύλισε με μια γουλιά ουίσκι κι έμεινε εκεί, στη μέση του ατελιέ, να κοιτάζει τον μουντζουρωμένο καμβά.

— Α... ούρλιαξε κάποια στιγμή και πέταξε πινέλο και παλέτα στην άλλη άκρη του δωματίου.

Άρπαξε ένα μαχαίρι και ρίχτηκε πάνω στον καμβά με απίστευτη μανία. Η πρώτη μαχαιριά τον έσκισε από πάνω έως κάτω, ωστόσο συνέχισε να μαχαιρώνει έως ότου εξουθενωμένος σωριάστηκε στον καναπέ. Κουλουριάστηκε κι άρχισε να βογγά. Οι φοβίες με τα πάθη του συστρέφονταν μέσα στο μυαλό του. Τι έφταιγε και μέσα σ' έναν μήνα κατέστρεψε δέκα πίνακες; Στη σκέψη και μόνο τρομοκρατήθηκε. Μικρές εκρήξεις χτυπούσαν τα μηνίγγια του κι ένιωθε ότι βρισκόταν ένα σκαλοπάτι πριν τη κατάθλιψη.

Γέμισε το άδειο ποτήρι, που ήταν ανάμεσα σε σωληνάρια χρωμάτων, μπουκάλια με διαλυτικό και πινέλα, με μια γερή δόση ουίσκι. Μάλλον τον έπινε, δεν το έπινε, μα σημασία δεν έδινε σε τέτοιες διαπιστώσεις. Προφανώς του έφταιγαν όλα: η κακή του τύχη, οι απλήρωτες δόσεις στην τράπεζα, η μοναξιά του, το ποτό...

Οι ελάχιστες οικονομίες του εξανεμίστηκαν πληρώνοντας τα έξοδα κηδείας της μάνας του. Οι εναλλακτικές πηγές εσόδων, όπως η σκηνογραφία θεατρικών έργων και πολύ αργότερα η αγιογράφηση ναών, ήταν μακρινή ανάμνηση. Η οικονομική κρίση είχε βάλει χέρι ακόμη και στο δίσκο των επιτρόπων. Έτσι, η αγιογράφηση της Αγια-Μαρίνας σταμάτησε και το μοναστήρι, μήνες τώρα, έμενε με τους τοίχους ασταρωμένους.

— Έτσι θα τ' αφήσετε; ρωτούσε και ξαναρωτούσε.

Απάντηση όμως καθαρή δεν έπαιρνε. Ούτε η έκθεση που υπολόγιζε να κάνει, ώστε να ξεχρεώσει, ήταν έτοιμη. Και πώς, όταν έφτιαχνε ένα πίνακα και μαχαίρωνε δέκα;

— Α... γέρασα και ξεμωράθηκα, φύρανε το μυαλό, στέρεψε. Και η ψυχή μου; Χαμένη ανάμεσα στα μετανιώματα του παρελθόντος, σιγοψιθύρισε κοιτάζοντας τον καθρέφτη.

Νέος και ονειροπόλος, έτρεχε από έκθεση σε έκθεση, καταλήγοντας πάντα στο Παρίσι. Τι μαγική κι αξέχαστη ήταν εκείνη η εποχή! Όπου γης και πατρίς και γυναίκες, πολλές γυναίκες... Προπάντων όμως τέχνη! Μέχρι τα τριανταπέντε του, κυριευμένος από μια ασίγαστη επιθυμία να μελετήσει τα έργα όλων των μεγάλων ζωγράφων, επισκεπτόταν μουσεία κι αίθουσες τέχνης, παρακολουθούσε σεμινάρια, συμμετείχε σε ομαδικές εκθέσεις. Οι ατέλειωτες συζητήσεις στα καφέ με τους συναδέλφους του για τις νέες τάσεις της τέχνης, ήταν η προσφιλής του συνήθεια. Η ανταλλαγή απόψεων και οι κόντρες μεταξύ τους αποκτούσαν τη σκληρότητα εμφύλιων συγκρούσεων όταν το οινόπνευμα έφτανε να τους καίει όχι μόνο τα σωθικά αλλά και το μυαλό. Στο τέλος, με τα κεφάλια να βουίζουν, τρεκλίζοντας και χασκογελώντας, κατέληγαν σ' όποιο πορνείο έβλεπαν μπροστά τους. Άλλες φορές ήταν τόσο μεγάλο το μεθύσι τους, που δεν μπορούσαν να πάρουν τα πόδια τους. Τότε τους μάζευε το ασθενοφόρο και ξυπνούσαν στα Επείγοντα.

Τέλειωσε την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών με άριστα και πολλούς επαίνους κι έβαλε πλώρη για το Λένινγκραντ —έτσι έλεγαν τότε την πόλη του μεγάλου επαναστάτη— για ένα δεύτερο πτυχίο από την περίφημη Σχολή Καλών Τεχνών. Όποτε η σκέψη τον οδηγεί στα φοιτητικά του χρόνια, θυμάται με νοσταλγία τη Ρωσίδα σπιτονοικοκυρά του, μια ξανθιά χυμώδη σαραντάρα με εκφραστικά μάτια που τον ερωτεύτηκε παράφορα. Κι αυτός την είχε ερωτευτεί κι ας τον περνούσε μερικά χρόνια. Γοητευτική γυναίκα, αξέχαστη! Με το

που ξεπóρτιζε ο άντρας της, ένας κοιλαράς κοκκινομούρης, τρύπωνε κάτω από τις βαριές κουβέρτες του κρεβατιού του αποζητώντας του παρήγορα χάδια. Για χάρη της έχασε δυο φορές το εργαστήριο της θαλασσογραφίας ενώ για να ολοκληρώσει τις σπουδές του αναγκάστηκε να αλλάξει σπίτι. Θυμάται με νοσταλγία τα βουρκωμένα γαλάζια μάτια της καθώς τον αποχαιρετούσε.

«Θα σε βρω», του είπε, κι ακούστηκε στα αφτιά του σαν απειλή. Δεν τον βρήκε, ούτε αυτός την αναζήτησε... Το πορτρέτο της πάντως το έχει κρεμασμένο στο ατελιέ του.

Έσβησε το τσιγάρο στο πάτωμα και γέμισε το άδειο ποτήρι του. Όλα του τα λεφτά πήγαιναν σε ποτό και τσιγάρα —τις γυναίκες τις είχε κόψει. Ό,τι περίσσευε, τα ξόδευε σε χρώματα, καμβάδες και πινέλα. Η θεία Διαλεχτή τον ξεβρόμιζε πλένοντάς του τα ρούχα μια φορά τη βδομάδα. Από τη μέρα που έφυγε από τη ζωή και η μάνα του, χρυσό τον έκανε να πάει να μείνει μαζί της. Εκείνος ούτε να τ' ακούσει... Τόσα χρόνια στην ασωτία, φοβόταν ότι θα λέρωνε με την παρουσία του και μόνο τον ενάρετο βίο της γερόντισσας.

Ο τραγικός και απρόσμενος θάνατος του πατέρα του ανέτρεψε τα πάντα στη ζωή του. Παραδοσιακός εμποράκος ο κυρ-Θανάσης, μ' ένα βανάκι κι ένα τεφτέρι στο χέρι, γυρνούσε τα χωριά κι ομόρφαινε τα σπίτια, έφτιαχνε την προίκα των κοριτσιών. Έγραφε, έσβηνε στο τεφτέρι του, μέχρι που κατάφερε να τον σπουδάσει. Λίγο πριν τελειώσει την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών, ο αεικίνητος Θανάσης άνοιξε δικό του μαγαζί με ρετάλια, έτοιμα ενδύματα και είδη προικός. Το πώς τα κατάφερε, ήταν ένα μυστικό που το κράτησε αποκλειστικά για τον εαυτό του. Πριν όμως προλάβει να ξεκουράσει το κορμί του, να πάρει τη σύνταξη του ΤΕΒΕ και να απλώσει την αρίδα του, βγήκε ο Γιωργάκης από το Καστελόριζο και ανακοίνωσε την προσφυγή της Ελλάδας σε κάποιον μηχανισμό που ο άμοιρος πατέρας του ποτέ δεν κατάλαβε, ποιος ήταν. Από εκείνη τη μέρα, όποτε ζοριζόταν, πετούσε ένα «Θα

μου το κλείσουν το μαγαζί οι κερατάδες...», θέλοντας να ξορκίσει το κακό. Δεν το ξόρκισε... Το έκλεισε, όπως έκλεισαν και πολλά άλλα.

Η Ελλάδα των φαντασμαγορικών Ολυμπιακών Αγώνων σε διάστημα ελάχιστων μηνών μετατράπηκε στη φτωχότερη χώρα της Ευρώπης. Χαλασμός... Ο κόσμος στους δρόμους ξήλωνε πεζοδρόμια, κατέβαζε τζαμαρίες, χτυπιόταν με τα ΜΑΤ και τις Ειδικές Δυνάμεις... Όσο όμως κι αν κράτησε ο θυμός του, τίποτα δεν άλλαζε. Η ανεργία έφτασε στα ύψη και δεν έκανε εξαιρέσεις. Κούρσευε ολόκληρες οικογένειες. Κι ήρθε ο κοσμάκης κι απόγινε. Τι να πρωτοπαλέψει; Το χαράτσι ή τις δόσεις της εφορίας; Το ψαλίδισμα του μισθού ή την ανεργία που του χτυπούσε την πόρτα; Μέσα ή έξω από το ευρώ; Μπερδεύτηκε από τις δημοσκοπήσεις, κουράστηκε από τις ψεύτικες υποσχέσεις, απελπίστηκε από τους πολιτικούς, έκανε ένα βήμα πίσω... Είχε έναν άλλο εχθρό να αντιπαλέψει πολύ πιο ισχυρό: το άδειο πιάτο στο τραπέζι.

«Τουλάχιστον έχω την υγεία μου...» έλεγε κάθε τόσο...

Είχε συμβιβαστεί! Αυτόν τον κύκλο της επιβίωσης τον έκαναν οι περισσότεροι.

Ο πατέρας του ήταν από τους δυνατούς. Έτσι ήθελε να πιστεύει. Έδωσε μια τριχιά στο πάτερο της αποθήκης, την πέρασε στο λαιμό και πήδηξε από τα τρία μέτρα. Την επομένη τον βρήκαν με σπασμένο αυχένα και πρησμένα γεννητικά όργανα. Στο ιδίόχειρο σημείωμα που άφησε, μια φράση έγραψε μόνο: «Τουλάχιστον φεύγω από τούτο το μπουρδέλο καυλωμένος». Έξι μήνες μετά, ακολούθησε ο θάνατος της μάνα του... και βρέθηκε μ' ένα βουνό χρέη. Εφορία, δικηγόροι, δικαστικοί επιμελητές, πλάκωσαν όπως τα όρνεα στο κουφάρι. Κι όλο ζητούσαν κι όλο και κάτι έπαιρναν. Ακόμη και το ατελιέ, που είχε αγοράσει τις καλές εποχές με δάνειο, ήταν υποθηκευμένο και κινδύνευε να το χάσει.

Άναψε τσιγάρο και φύσηξε τον καπνό αργά, να πάει να συναντήσει την κιτρινίλα στην τεράστια τζαμαρία. Ένας ολό-

κληρος τοίχος ντυμένος με γυαλί, να έχει φως να βλέπει τα στραβά του, όπως του είπε κάποτε ένας καθηγητής του.

Κοίταξε τον καθρέφτη.

— Α... μωρή πουτάνα τύχη ... Έρχεσαι όποτε θες κι όχι όποτε σε χρειάζομαι, ψιθύρισε.

Η αλήθεια είναι ότι ποτέ δεν ήταν φρόνιμος μαζί της. Την προκαλούσε με τα πάθη του, τις ιδιοτροπίες του, την τρέλα του... Όσο όμως περνούσαν τα χρόνια, όλο και πιο συχνά αισθανόταν την ανάγκη ενός ευεργετικού αγγίγματος της. Κι όλο και πιο συχνά έπιανε τον εαυτό του να νοσταλγεί την εποχή όπου τα μικρά και ταπεινά, οι λεπτομέρειες της ζωής, ήταν αντικείμενο προβληματισμού και καλλιτεχνικής δημιουργίας. Χιλιάδες θέματα μπήκαν στο κάδρο του, μυστικές στιγμές απέκτησαν υπόσταση και μέτρο σύγκρισης στον καμβά του, πολλές φορές διάχυτες από νοσταλγία κι άλλοτε από θλίψη, μερικές φορές κι από οργή. Πρόσωπα χαρακωμένα, βουνά, νεκρή φύση, θάλασσες, στεριές, αναπολήσεις...

Κάποτε ήθελε να κατακτήσει τον κόσμο της τέχνης με μία και μοναδική έκθεση. Σύντομα συνειδητοποίησε ότι για να δημιουργήσει ό,τι γεννούσε το μυαλό του και λαχταρούσε η καρδιά του, χρειαζόταν υπομονή, παρατήρηση και τεράστια αποθέματα θέλησης. Στρώθηκε στη δουλειά. Η αναγνώριση δεν ήρθε σύντομα, χρειάστηκαν χρόνια. Και τώρα... Τώρα που άρχισε να μετρά ο χρόνος ανάποδα, εμφανίστηκαν τα ερωτήματα αμείλικτα και απαιτητικά: «Χάραξα το δικό μου ίχνος στη τέχνη; Τα έκανα καλά ή τα έκανα όλα λάθος; Η σύντομη διαδρομή μου θα μείνει χαραγμένη στα κιτάπια της τέχνης, ή θα χαθεί μέσα στις ατέλειωτες σελίδες της ιστορίας της; Κατάφερα να ενσταλάξω τον δικό μου μικρόκοσμο αξιών στους νέους που κάποια στιγμή θα με διαδεχτούν; Και τι πρόσφερα όλα αυτά τα χρόνια ως καλλιτέχνης; Τι θα αφήσω πίσω μου ως ίχνος της ύπαρξής μου; Τους πίνακές μου, τις στιγμές της μοναξιάς μου, τη θλίψη μου, τις υστερόβουλες σκέψεις μου κι άπειρες άδειες μπουκάλες ούισκι; Την αθλιότητα αυτή θα παραδώσω;». Η υστεροφημία τού χτυ-

πούσε την πόρτα και αισθανόταν ντροπή για τα προγενέστερα και ανημποριά για τα μελλούμενα.

Ήπια μια γερή γουλιά ουίσκι και κοίταξε έξω από τη τζαμαρία. Ο ήλιος, μετά τη χθεσινή νεροποντή, είχε βγει με τσαμπουκά, και καβάλα σ' ένα αργοπορημένο σύννεφο χάζευε τ' απλωμένα ρούχα των νοικοκυράδων στις ταράτσες των σπιτιών, χάιδευε με τα ακροδάχτυλά του τις κορυφές των δένδρων, έμπαινε με θράσος από τα ανοιχτά παράθυρα στα σπίτια, άραζε σ' όποια πλατεία έβρισκε. Μόλις είχε φτάσει και στην πλατεία της γειτονιάς του, με τη γέριχη ελιά στο κέντρο και μια βρυσούλα στην άκρη της. Ο φίλος του ο Παντελής κι ένας άγνωστος, εργάτης έδειχνε, τα κουτσόπιναν πρωινιάτικα απολαμβάνοντας την θαλπωρή της στιγμής.

— Αυτό είναι, αναφώνησε ο Γεράσιμος και τραβήχτηκε μ' ένα πήδημα μακριά από τη τζαμαρία.

Το μυαλό του άρχισε να τρέχει. Η θεματολογία της καινούργιας του έκθεσης θα μπορούσε να είναι άγνωστες γωνιές της πόλης, εικόνες της καθημερινότητας, όπου τα πρόσωπα δεν θα γέμιζαν το κάδρο αλλά θα ήταν οι πρωταγωνιστές. Βούτηξε ένα καινούργιο τελάρο κι ένα κομμάτι κάρβουνο κι άρχισε με γρήγορες κινήσεις να σχεδιάζει την εικόνα που λίγο πριν είχε δει. Σε δευτερόλεπτα ξέχασε τις φοβίες του και κυριεύτηκε από μια περίεργη ένταση δημιουργίας. Εκείνη τη στιγμή, στο μυαλό του υπήρχε μόνο η εικόνα της μικρής πλατείας μπροστά από το καφενείο του Παντελή λουσμένη στο πρωινό φως.

Επί τρεις ώρες δεν σήκωσε κεφάλι. Μόνον όταν ήπια και την τελευταία σταγόνα ουίσκι αποτραβήχτηκε από τον πίνακα. Τον κοίταξε από δεξιά, τον περιεργάστηκε από αριστερά, έβαλε μια χρήσιμη πινελιά κι άναψε τσιγάρο. Δεν ήταν από τις συνηθισμένες δημιουργίες του, η πρώτη του παρατήρηση. Η δεύτερη, έπρεπε να δει από κοντά το πρόσωπο του εργάτη, ειδάλλως δεν θα είχε τις απαραίτητες λεπτομέρειες για να τον ολοκληρώσει.